

Aspergerov Syndróm - syndróm čudákov, zmiešaný z talentu a handicapu.

/Máte vysoký IQ a zdáte sa byť sám sebe alebo Vášmu okoliu trochu čudný, prípadne sa tak javí Vaše dieťa ?/

Úvod: V jednej zo svojich zvláštných náhod, aké veda vie priniesť, *autizmus* /stav - porucha, ktorá negatívne ovplyvňuje spôsob, akým dieťa alebo dospelý komunikuje a nadväzuje vzťahy s inými ľuďmi / bol ako pojem zavedený takmer súčasne na dvoch rôznych svetadieloch. V r. 1943 detský psychiater Leo Kanner publikoval monografiu, kde sa zaoberal zvláštnymi spôsobmi správania, ktoré pozoroval u 11 detí v John Hopkinsovej nemocnici v Baltimore. Iba o rok neskôr, viedeňsky pediater Hans Asperger, ktorý nikdy nevidel Kannerovu prácu, publikoval článok, ktorý popisoval 4 deti, ktoré zdieľali veľa spoločných trápení. Obaja, Kanner aj Asperger, dali nimi pozorovaným vzorkám správania svojich detí rovnaké meno: autism - z gréckeho slova *autos*, sám- pretože deti, ktoré boli v ich starostlivosti, sa uťahovali, tak sa zdalo, do svojho vlastného nepreniknuteľného sveta, za akúsi železnú oponu. V názve síce bola úplná - aj keď čisto náhodná - zhoda, ale Kanner pracoval s deťmi, ktoré boli viac menej retardované, zatiaľ čo Aspergerove deti mali intelekt neporušený, ba vyšší ako priemer. Aby sa tieto dve entity rozlíšili, zaviedol sa pojem *vysokofunkčný /HF/ autizmus /autistický syndróm/* pre zvláštny typ správania niektorých detí s nepoškodenou a vyššou inteligenciou /IQ nad 70/. Pre deti s poškodenou inteligenciou zostal pojem *autizmus, /klasický, niekedy tiež kannerovský/*.

Kanner neskôr položil základy detskej psychiatrie v USA, zatiaľ čo Aspergerova klinika bola zbombardovaná spojeneckými bombami. Počas nasledujúcich 40 rokov sa Kanner stal známym autorom učebníc v tejto oblasti, pričom zaviedol a klasifikoval autizmus ako podskupinu detskej schizofrénie. Asperger bol viac-menej ignorovaný mimo nemecky hovoriacu oblasť a zomrel v r. 1980. Jeho pôvodný článok bol preložený do angličtiny až v r. 1991.

Pojem *Aspergerov Syndróm /AS/* neexistoval až do r.1981, kedy ho zaviedla britská psychologička Lorna Wing. Vychádzala z Aspergerovej intuície, že dokonca niektoré vysoko inteligentné deti by mohli byť tiež autistické. Popísala autizmus ako "kontinuum, ktoré je v rozsahu od veľmi ťažko fyzicky a duševne retardovaných osôb... až po veľmi schopné, vysoko inteligentné, ale čudácke osoby so spoločenskými problémami ako ich jediným nedostatkom." Tento poznatok začal byť akceptovaný lekáskymi kapacitami iba v poslednom desaťročí. Ukázalo sa, že prejavy autistického správania, čo do závažnosti, sú široké, a preto sa nakoniec zaviedol termín *spektrum autistických porúch /ťažký, mierne autistický, vysokofunkčný autista, AS/*. Pojmom *Aspergerov Syndróm* sa v súčasnosti označuje zvláštne spoločenské správanie niektorých vysoko inteligentných osôb - tzv."aspergerov". Historická lingvistická väzba na pojem vysokofunkčné *autistické* takému správaniu však pravdepodobne ešte zostane dlho, ak nie natrvalo.

Ako veľa iných rozdielností vo svete detských vývinových porúch, deliaca čiara medzi klasickým autizmom a AS je veľmi hmlistá, posúva sa podľa toho, ako je skúsený diagnostik.. Autizmus bol zaradený do *Diagnostický a štatistický manuál duševných porúch* Americkéj Psychiatrickej Asociácie iba v r. 1980 a *Aspergerov Syndróm* ako zvláštna, samostatná kategória, bol zaradený až do jej štvrtého vydania v r. 1994. Jeho taxonómia je obtiažna, lebo iba málo ľudí, ak vôbec nejakí, prejavuje všetky druhy správania, ktoré sú uvedené v *DSM - IV*. (*Syn* v slove *syndróm* je odvodené od toho istého slovného koreňa ako *syn* v slove *synchronizmus*. Toto slovo vyjadruje, že určité symptómy majú tendenciu vyskytovať sa súčasne, ale aby sa dala stanoviť diagnóza, nie je nutné, aby sa vyskytovali všetky.) Hoci AS poškodzuje neporovnateľne menej ako ťažká forma autizmu z opačného konca spektra, deti ktoré majú AS, trpia ťažkosťami v tých istých oblastiach ako deti s klasickým autizmom: v spoločenských interakciách /vo vytváraní si vzťahu k iným osobám a vo formovaní spoločenských vzťahov/, pohybovom nadaní, spracovaní senzorických podnetov a tendenciou smerom k rutinnému, opakujúcemu sa správaniu. Ich ťažkosti sú však menej zrejme na prvý pohľad a dospelí takéto deti považujú za malých mudrcov / sám Asperger volal svojich malých pacientov "malí profesori"- z dnešného pohľadu a stavu vedomostí išlo a angažované aspergerovské typy /. O to ťažšie sa však AS diagnostikuje. Veľmi výstižne sa tiež niekedy označuje ako *Sociálna Dyslexia*.

Tak ako dyslektické dieťa bojuje s preňho cudzím a nepochopiteľným svetom písmen, tak AS dieťa pociťuje a vidí seba stratené pri čítaní spleti spoločenských vzťahov, väzieb, pravidiel, pomerov. Dieťa je potom nevyhnutne v tejto spleti opustené a bezmocné, ak sa mu nedostane pomoci a podpory zo strany dospelých. Ak sa v tomto období premešká

diagnostika a pomoc, následky na vývin osobnosti môžu byť ťažko napravitelné.

Výskyt AS v populácii je asi 1:400, s prevahou pre mužské pohlavie približne 3:1. Výskyt má rastúci trend a prevaha výskytu u mužov sa znižuje, čo je možno dôsledkom lepšej diagnostiky. U dievčat bola totiž diagnostika donedávna ešte ťažšia ako u chlapcov a preto mnohé zostali "neobjavené". /Chlapci s AS sú ideálnymi obeťami pre svojich vrstovníkov- ideálnych učiteľov. Potom sú o to viac frustrovaní, môžu sa stať agresívnymi a pod., čím sa takto ešte viac zviditeľnia a následne skôr dostanú k odborníkovi na posúdenie. Dievčatám s AS sa skôr podarí nebadane - pod ochrannými krídlami vrstovníčok s drienajúcimi materinskými pudmi - preplávať úskaliami dospievania a ich problémy zostanú latentnými. O to viac môžu vystúpiť na povrch neskôr./

Kľúčové znaky Aspergerovho Syndrómu. Žiadna osoba nemá všetky znaky /uvedené nižšie /, ale veľká väčšina ľudí s AS má problémy v nasledujúcich troch oblastiach /tzv. triáde/:

1. Ťažkosti v spoločenských vzťahoch. Veľa ľudí s AS sa veľmi snaží byť spoločenskými a nemajú nič proti ľudskému kontaktu. Avšak napriek tomu majú ťažkosti:

* rozumieť správanie ľudí, neverbálnym signálom /gestám, včítane výrazov tváre a reči tela /, a zvyklostiam.

Príklad: S. popisuje svojho bratranca nasledovne:

"Len na mňa hovoril a hovoril. Stále dokola o svojej záľube o vlaky. Nenechal ma prehovoriť, a keď som sa predsa pokúsila, tak znevážil všetko, čo som povedala, akoby som bola tou najhlúpejšou husou."

* so zaradením sa do spoločnosti a vytváraním vzájomných vzťahov s inými.

Zvyčajne majú nefunkčné vzťahy s rovesníkmi, čo vedie k tomu, že v detstve a mladosti inklinujú k dospelým a v dospelosti sa lepšie cítia v spoločnosti malých detí.

Väčšinou nemajú spoločenskú motiváciu, nakoľko sa v spoločnosti necítia príjemne. Nemávajú veľa priateľov, a preto volia radšej utiahnutý až pasívny spôsob života. Dobrovoľne sa spoločensky izolujú, aj keď tým trpia. Chceli by byť iní, ale sa im to nedarí. Majú nepríjemné pocity v skupine ľudí v istých situáciách, ako napr. ísť s partiou do kina. Sú úplní introverti. Takýto pasívny, spoločnosti sa vyhýbajúci aspergerovský typ sa relatívne ľahšie diagnostikuje, ako tzv. aktívny, angažovaný aspergerovský typ /extroverti/. Tento sa síce neutiahne, práve naopak, chce medzi rovesníkmi "šéfovať", trpí ale absolútnym nedostatkom zmyslu pre spoločenský takt. Je prehnane ctižiadostivý, neschopný vycítiť a čítať sociálne kontexty, vyžaduje príliš veľa od vrstovníkov a je necitlivý k ich želaniam a pocitom. Táto rigidita nakoniec vedie k ich odmietnutiu /výsmechu/ zo strany vrstovníkov, takže dôsledok je ich nedobrovoľná izolácia, následne frustrácia a rôzne jej prejavy / agresivita, výbuchy hnevu a pod./.

V dnešnej dobe často jediným spoločníkom takýchto detí /platí pre oba typy/ zostáva počítač. Hromozvodom frustrácií v procese ich spoločenského dozrievania sa stávajú rodičia, ktorých považujú / spočiatku vzhľadom na ich nezrelosť a obmedzený rozhľad, neskôr, čo môže pretrvať až do dospelosti, z nejakej "pomsty"/ za jediný zdroj ich nešťastia.

2. Ťažkosti v komunikácii. Ľudia s AS síce môžu hovoriť pekne plynulo, ale zato si zvyčajne priveľmi nevsímajú reakcie svojich poslucháčov, môžu hovoriť stále a stále bez ohľadu na to, či ich poslucháči majú záujem o vec alebo nie, alebo môžu byť necitliví k cíteniu a pocitom iných.

Ich problém spočíva v spoločenských aspektoch komunikácie. Napr.:

* nemusia si uvedomovať, čo je spoločensky vhodné a môžu mať problém pri voľbe témy konverzácie

Príklad: M. popisovala svojho spolupracovníka J.

"Jednoducho nereagoval na moju žiadosť o pohár vody. Pokračoval donekonečna, popisujúc svoju novú tlačiareň, ako pracuje, atď. Mňa to nezaujímalo, ale on to vôbec nezbadal. Mne sa práve nedávno narodil syn a tak som priniesla ukázať fotografie. On nespomenul narodenie môjho syna ani raz a fotky úplne ignoroval."

- * neschopnosť si len tak nezáväzne trochu /dokopy o ničom/ povyprávať alebo poklebetiť
- * problém porozumieť dvojzmyselným výrazom, napr. nevedomenie si, ak si ich ľudia doberajú.

Napriek tomu, že majú dobré /alebo vynikajúce/ rečové schopnosti, ľudia s AS vyznievajú príliš puntičkársky alebo berú veci doslovne - žarty im môžu spôsobovať problémy podobne, ako prehnané výrazy alebo metafory, napr. osoba s AS môže byť zmätená, alebo zhrozená vyhlásením ako "ja mu tú hlavu asi odrhnem".

3. Nedostatok predstavivosti. Zatiaľ čo sú často priam excelentní, čo sa týka faktov alebo číselných údajov, ľudia s AS majú často problémy myslieť abstraktne. Toto môže spôsobovať deťom v škole problémy pri určitých predmetoch, ako literatúra alebo náboženstvo

Príklad: Učiteľ popisuje svoju žiačku S.:

"Ku školskej hre sme potrebovali, aby sa deti obliekli ako kovboji a kovbojky. S. prišla do školy oblečená ako zvyčajne v normálnych šatách, ale s obrázkovou knihou o kovbojoch. Povedala, že ona sa tak neoblečie, pretože ľudia sa tak neoblekajú na ulicu alebo von. Potom, čo prečítala každú jednu stránku knižky, začala skúšať ostatných žiakov z ich vedomostí o kovbojoch a položila niekoľko veľmi zložitých otázok. Ostatní sa jej jednoducho otočili chrbtom."

Nedostatok predstavivosti ale môže byť mierne mätlivý pojem, nakoľko veľa ľudí s AS sú mimoriadne dobrí umelci, spisovatelia, skladatelia alebo vedci, sú zvyčajne vynikajúci programátori. Nedostatok predstavivosti u ľudí s AS treba skôr chápať ako ťažkosť predstaviť si alternatívne východiská alebo náhradné riešenia situácie a problém pri predpovedi, čo bude nasledovať. Toto môže viesť až k úzkostlivým stavom. Patrí sem:

- * potreba zaužívaných spôsobov, rutín, až hraničiaca posadnutosťou pevnými, zaužívanými, ustálenými, "nemennými" postupmi. Ťažká nepohoda pri ich narušení.

Pre ľudí s AS ľubovoľná odchýlka od zaužívanej rutiny môže byť dôvodom ich vyvedenia z miery.

Už ako malé deti si dokážu vydobýť ich vlastné rutiny, ako napr. nástojenie na chodenie do školy stále tou istou cestou. V škole môžu byť nemilo prekvapené až zdrtené nepredvídanými zmenami, ako napr. nečakanou zmenou rozvrhu. Ľudia s AS často uprednostňujú usporiadanie si svojho dňa podľa vopred stanovenej šablóny. Ak to majú rozvrhnuté na viac hodín, potom ľubovoľné nečakané zdržanie, ako dopravná zápcha, ich môže vyvieť z miery až vystrašiť.

- * problémy s robením si plánov do budúcnosti, ťažkosti s organizovaním si svojho života
- * problém s poradím, zadelením a postupnosťou úloh, takže obyčajná príprava na vychádzku môže byť obtiažna a neúmerne dlhá, pretože *treba presne vedieť*, čo si treba so sebou *pre všetky* prípady zobrať.

Sekundárne črty Aspergerovho Syndrómu.

Okrem uvedenej triády narušení, ľudia s AS majú tendencie mať ťažkosti aj v iných oblastiach súvisiacich s triádou, aj keď tam nie sú priamo zahrnuté. Napr.:

- * správania typu posadnutého nutkania, často tak vážne, že sa dajú diagnostikovať ako samostatná porucha nutkavej posadnutosti - utkvelej myšlienky /anglicky OCD -

obsesívno - kompulzívna porucha: posadnuté nutkanie, napr. neprimerane časté umývanie si rúk, a pod. /.

- * to isté sa dá povedať o utkvelom záujme o práve jednu určitú oblasť.

Osoby s AS mávajú jednu oblasť, o ktorej majú enormné vedomosti a o ktorej by sa bavili stále a s každým.

Často sa vyvinie až takmer posadnutosť /napr. nejaký koníček alebo zbieranie niečoho/ v ich záujmovej činnosti. Zvyčajne ich záujem zahŕňa zbieranie alebo naučenie sa faktov o nejakom zvláštnom subjekte, napr. naučenie sa naspamäť celých cestovných poriadkov, víťazov dostihov, poradie prezidentov a pod.

Príklad: P. popisuje svojho otca

" Môj otec vie všetko čo sa len dá vedieť o starých dejinách a má ohromnú zbierku starých rímskych mincí, rozpráva celý deň o histórii nášho mesta, ale keď príde na to, aby si uvaril vajíčko alebo objednal nejaké jedlo, je úplne stratený bez pomoci mojej matky."

V detstve to môže tiež byť napr. chovanie domácich zvieratiek ako napr. škrečkov, mačiatok a pod. Ak tento záujem trvá dlho /a už neprimerane veľa/ ako hlavný motív ich činnosti, malo by to byť varovným signálom pre rodičov na vyhľadanie odbornej pomoci. U adolescentov to môže byť prehnaná starostlivosť o malé deti /výpomoc v detských domovoch a pod./.

Keľúčovým pre diagnózu je, ak sa stanú nesebakritickými a ich utkvelé správanie značnou mierou začne ovplyvňovať až zhoršovať ich sociálne fungovanie.

- * fóbie, niekedy sa osoby s AS popisujú ako ľudia so sociálnou fóbiou, ale často majú aj iné bežné fóbie ako klaustrofóbia alebo agorafóbia.
- * nemotornosť, či už v oblasti koordinácie jemnej alebo hrubej motoriky.
- * zvýšenú, až precitlivelú sensoriku /napr. na pachy, hluky a pod./
- * depresia a spoločenská izolácia, zvlášť bežné u dospelých.
V puberte osoby s AS začínajú pociťovať / a pri ich inteligencii plne si uvedomovať/ rozdiely, ktoré ich robia odlišnými a ktoré len s veľkou námahou dokážu, ak vôbec dokážu, eliminovať. Neskôr môžu zažiť extrémne podpichovanie, výsmech až šikanovanie. Ak prekonajú peklo /pre nich/ dospievania, ako dospelí mnohí dokážu potom s úspechom ukončiť štúdiá, nájsť si zamestnanie a dokonca niektorí i životného partnera. Mnohí ale upadajú do úplnej izolácie, depresie a končia pokusmi o samovraždu alebo ju dokonajú.
- * ťažkosti pri pohľade z očí do očí
- * hovoria akoby recitovali, monotónne
- * problém vyjadriť sa, zvlášť v prípade keď sa hovorí o citoch, emóciách
- * úzkosť v spoločenských situáciách a z toho vyplývajúce nervózne trhanie svalov /na tvári/

Pohľad na autizmus / AS z "vnútra".

Pri automobilovej nehode tragicky zahynuvší Marc Segar, B.Sc. /1974-97/, mladík, ktorý ako sedemročný dostal diagnózu autizmus vo forme, ktorá je dnes známa ako AS, vo svojej knihe "Coping: A survival guide for people with AS." /"Vyrovňovanie sa s problémom: Návod na prežitie pre ľudí s AS."/ píše o autizme:

Najlepším spôsobom, ako "zdolať" problém autizmu, je mu porozumieť.

Neautistickí ľudia vnímajú viac súvislosti /kontext/. Autistickí vnímajú viac detaily, sú lepší v logike, horší v intuícii. Nemusia mať automaticky lepšiu pamäť, naopak, o niektorých veciach nemusia mať ani potuchy. Majú: zvýšené sensorické vnímanie /neustále pripomínanie si detailov, aj mnohých nepodstatných, im sťažuje koncentráciu/, zvýšený sklon k prehodnocovaniu predchádzajúcich myšlienok /z toho možno vyplývajú opakovania a rituály/, následne zníženú kapacitu pre intuícii a vnímanie kontextov. Aby človek zhodnotil spoločenskú situáciu, potrebuje zozbierať čo možno najviac signálov, faktov, postrehov, poskladať ich rýchlo dokopy a zhodnotiť podľa toho situáciu. Finálna dedukcia má väčšiu cenu ako suma jednotlivých faktov. Pre autistu je ťažké "nájsť rovnováhu, primeranosť" v otázkach, ako sa správať, ako reagovať a pri vytváraní si úsudkov, záverov /čo je vlastne v podstate schopnosť adaptácie na "sled udalostí" a prispôsobenie sa okolitému svetu a danej situácii - inak prastará stratégia na prežitie, zvlášť dôležitá v spoločenskej oblasti života/.

Ak sa dá vôbec problém autizmu alebo Aspergerovho syndrómu vyjadriť jednou vetou, tak by mohla znieť:

Autistickí ľudia musia vedecky pochopiť to, čo neautisti už dávno pochopili inštinktívne.

Čím je spôsobený Aspergerov Syndróm ?

Príčiny Autizmu a Aspergerovho syndrómu sú stále skúmané. Veľa odborníkov verí, že vzorka správania, podľa ktorej sa AS diagnostikuje, nie je výsledkom iba jedinej príčiny. Je veľa dôvodov sa domnievať, že AS je spôsobený viacerými fyzikálnymi faktormi, ktoré všetky ovplyvňujú vývin mozgu- nie je to ale vplyvom citového ukrátenia alebo spôsobu ako bola osoba vychovávaná. Existuje viacero téz o príčinách vzniku AS, ale ani jedna myšlienka by nemala byť braná ako 100 % -ný fakt. Nik dnes ale nespochybňuje hypotézu, podľa ktorej je AS geneticky podmienený, aj keď zatiaľ sa nenašiel gén, ktorý by bol za to zodpovedný. Skôr ide o nejakú súhru génov, genetickú predispozíciu a spúšťacie mechanizmy, ktoré však zatiaľ neboli objavené.

Je možná liečba ?

Aspergerov Syndróm je vývinová anomália ovplyvňujúca mozog / podľa najnovších výskumov pravú hemisféru/ a preto neexistuje liečba ani zázračný liek, deti s AS sa stanú dospelými s AS. Avšak veľa sa dá dosiahnuť primeranou výchovou a podporou. S dostatkom času a trpezlivosťou ľudí s AS sa môžu naučiť základnému umeniu, ktoré je potrebné k bežnému každodennému životu, ako napr. vhodne komunikovať s ľuďmi, čo býva vlastne ich jedinou slabinou.

Čo Aspergerov Syndróm nie je ?

Veľa obyčajných ľudí je trochu excentrických, môžu byť tiež niečím "posadnutí", alebo majú sklon byť plachými alebo trémistami na verejnosti. AS ale nie je obyčajnou normálnou excentricitou. Ľudia s AS zvyčajne *nechcú byť odlišnými*, ale jednoducho nevedia, ako sa lepšie zaradiť do šiku s ostatnými. Počiatok ťažkostí sa objavuje zavčas ich existencie, a ľudia s AS majú trvalé spoločenské a komunikačné problémy detstvom počínajúc. Nie je to iba akési prechodné zlé obdobie. To značí, že u osoby, ktorá voľakedy mala dobrých blízkych priateľov a normálnu každodennú komunikáciu a teraz prechádza "zlým obdobím", je málo pravdepodobné, aby mala AS. Je preto potrebné pri diagnostikovaní AS vedieť všetky detaily o osobe, pretože aj iné poruchy sa môžu príznakmi podobat' Aspergerovmu Syndrómu.

Ako sa možno dať diagnostikovať na Aspergerov Syndróm ?

Mať možnosť nechať si urobiť diagnózu nie je pre dospelú osobu vždy jednoduché, a zvlášť u AS, nakoľko nie je to doposiaľ medzi praktickými lekármi obecné známe syndróm. Typická cesta je navštíviť vášho lekára prvého kontaktu a požiadať ho o odporúčenie ku klinickému psychológovi, zvlášť k takému, ktorý má skúsenosti s diagnostikovaním autizmu a AS. Ak ste už navštevovali špecialistu - psychológa z iných dôvodov, napr. trpeli ste alebo trpíte depesiou, môžete ho požiadať o takéto odporúčenie.

Je to smutné, ale môže to byť niekedy dosť ťažké presvedčiť vášho lekára, že diagnóza by sa vás mohla prípadne týkať, alebo pre vás byť inak potrebnou. Aj keď je zopár /žiaľ iba v zahraničí / renomovaných profesionálov, ktorí rozumejú, o čo pri AS ide, veľa ľudí popisuje svojich doktorov, že "nechcú o tom nič vedieť". Tu je preto niekoľko rád, ako prezentovať váš prípad tak, aby doktori mohli vidieť, že možno môžete mať AS a zároveň prečo by stanovenie diagnózy mohlo byť užitočné. Ak aj nepochodíte a doktor vám napr. "vysvetlí", že "Pokiaľ ste nič nespravili, tak ste v poriadku, čo vlastne chcete ?", tak mu to nemajte za zlé, aspoň ste trochu pomohli pri šírení osvedy na tému AS. Každý začiatok /od 0 zvlášť/ je ťažký.

Spôsoby, ako predostrieť problém vášmu lekárovi.

Dajte mu jasne najavo, že sa vám jedná jedine o stanovenie relevantnej diagnózy. Nezamotajte sa do konzultácie o inom subjekte, ani sa to nesnažte nejako skryť alebo zaobaliť za niečo iné, nemusel by to správne pochopiť. Najlepšie je rovno spomenúť, že ste čítali o autizme /AS a že si myslíte, že sa vás to týka.

Popíšte charakteristické črty Aspergerovho Syndrómu.

Asi to bude divné a nepríjemné, ale pravdepodobne budete musieť byť pripravený/á/ na to, že budete musieť lekára informovať o rôznych aspektoch /kľúčové, sek. črty/ AS. Hovorím divné preto, lebo to môže byť odrádzajúce, že by ste mohli byť v pozícii dávať rady lekárovi.

Doporučenie... Nemusíte ísť a popísať každú jednu z uvedených črt. Váš lekár zareaguje pravdepodobne oveľa skôr, ak podáte jeden lapidárny príklad z každej časti triády.

Ak nemáte sekundárne, asociované problémy, neznamená to ešte, že nemáte AS, ale ak máte niektorý z nich, môžete ho popísať za účelom lepšie podoprieť vašu argumentáciu. Môžete pridať popis nejakých situácií, ktoré pociťujete ako problémové. A čo bude možno oveľa dôležitejšie, snažte sa popísať čo najvýstižnejšie sám /samu/ seba a aké máte skúsenosti s uvedenými problémami a črtami behom vášho života.

Lekár s ochotou porozumieť, o čo tu ide, by mal byť schopný spozorovať niektorú z uvedených črt počas vášho rozhovoru.

Aby sa viac porozumel a lepšie diagnostikoval AS, tomu môžu enormne dopomôcť osoby, ktoré sú schopné pomôcť vzdelat' profesionálov, ktorých je zatiaľ žalostne málo. Zato ľudia s AS, síce "ináč normálnych" / s vysokým IQ /, ale trochu čudáckych, je veľa. Hlavne pre nich je určený tento článok. Aby viac nepovažovali svoje problémy za svoju životnú tragédiu a prehru, prípadne "neustálu smolu", ale za osobnú výzvu. Majú na to. Sú dobrí, ba väčšinou výnimoční, iba s jedinou chybou, že sa nikdy nenaučia "prečítať" ostatných a teda rozumieť nám ostatným. My, čo vieme "čítať" iných, naučme sa im rozumieť. Zaslúžia si to.

Záverom: Ešte jeden - trochu iný - pohľad na Aspergerov Syndróm.

Viac pozornosti sa doposiaľ všade vo svete venovalo klasickým autistom z Kannerovského konca spektra, nakoľko títo sú nápadnejší /ich poškodenie je zjavnejšie/, a teda sú ľahšie diagnostikovateľní. Pretože autisti z Aspergerovho konca spektra môžu byť profesijne mimoriadne úspešní /profesori, dokonca nositelia Nobelovej ceny/, môžu byť v dospelosti prakticky nedagnostikovateľní. Kto by si trúfol povedať na "pána profesora", roztržitého podivína, trochu zvláštneho, pekne povedané "čudáka", že trpí psychickou poruchou? Otázne je, či sa to vôbec z filozofického a etického hľadiska dá nazvať poruchou. Isté však je, že z medicínskeho celkom určite. /Dokazujú to aj testy mozgu pomocou SPET - single photon emission tomography./ Pravá polovica mozgu u ľudí s AS má inú stavbu ako u nás ostatných, väčšiny.

Sú preto "nenormálni"? Za to, že sú menšinou? Máme vôbec právo ich takto klasifikovať? Veď často ich jediným nedostatkom - aj to iba z pohľadu nás, väčšiny - je, že medzi nás akosi nezapadajú, trčia.

Na druhej strane treba povedať: "Kto to má s nimi vydržať? Boh uchovaj, aby sme boli všetci takí." Znie to ako vtip, ale žiaľbohu nie je to tak. My, väčšina, totižto ťažko pochopíme, ako môže byť "taký inteligentný a vzdelaný človek" taký "čudák". Cítíme, že niečo tu nehrá. A inštinktívne sa takých "čudákov"

stránime, unikáme pred nimi. A oni, uvedomujúc si svoju odlišnosť, volia radšej tiež únik - do svojho sveta, v horšom prípade z tohto sveta. My sa od nich dištancujeme z nevedomosti, možno z pudu sebazáchovy, oni preto, že to inak s nami nevedia. A nevedia sa to ani naučiť. / Ako sa nedá naučiť charizme, s tým sa človek musí narodiť, buď ju má alebo nemá. Ak ju má, potom je to vedúca, silná osobnosť, vyčnieva z radu - je na jeho čele, nie je to bežný človek. V tomto prípade nám ostatným to viac menej nevadí, skôr ich obdivujeme, alebo niekedy aj slepo nasledujeme. / "Asperger", ako úplný protipól charizmatika, sa však od prírody nevie /tiež sa s tým nenarodil/ zaradiť ani len do tej širokej, sedej masy nás "bežných", tiež vyčnieva, avšak na opačnom konci.

A ako mu pomáhame v jeho snahách o začlenenie sa? Nijako, skôr naopak. Pretože celý náš školský systém, združovanie detí do skupín podľa veku /nie podľa schopností a nadania/, vôbec celá naša západná kultúra je postavená na ko-operatívnej skupinovej /tímovej/ práci. Nekonformný jedinec, ktorý nezdiera dominantné kultúrne hodnoty a zaužívané spôsoby komunikácie /vysoko inteligentný, medzi rovesníkmi sa nudiaci "asperger"/, najmä keď je to ešte iba bezbranné dieťa, nemá šance. Je podrobené "ideologickému" tlaku nás "normálnych", formujeme ho, vychovávame podľa nejakých zaužívaných predstáv a noriem /možno osvedčených, ale iba pre nás, väčšinových/. A výsledkom je, že nakoniec "spoľahlivo" potlačíme jeho identitu. A vyčleníme ho. Intuitívne, nie na základe diagnózy. Ak má obrovské šťastie, preradia ho do niektorej školy pre nadané deti, ak má veľkú *smolu*, tak do školy pre ťažko vychovávateľné deti. Alebo aspoň do poslednej lavice.

A čo na to "asperger"? Ak to nejako prežije /hlavne ten *smoliar*/ a nestiahne sa úplne do seba, vykročí aj tak potom do sveta, ktorý nijako neocceňuje excentrické a individuálne charaktery /pokiaľ nie sú podávané super výkony/, do sveta kde sa vyžaduje hlavne úsmev a zdvorilosť /uniformovaný personál musí dodržiavať presné predpisy, aby sa simulovala rodinná a priateľská atmosféra/. Aby fungoval v takomto svete bez ujmy na psychickom zdraví, má čo robiť aj "normálny" jedinec, nie to ešte "asperger", ktorý sa jednoducho nevie bezdôvodne usmiať ani na príbuzných. Tak prečo by sa mal zrovna na niekoho cudzieho a "predpisovo"?

Na rozdiel od nás, vo svete už vedia, že problém AS je zložitejší a spoločensky možno dôležitejší ako klasický autizmus. Minimálne z dôvodu, že klasických autistov je nezrovnateľne menej ako "aspergerov". Ale ľudia s AS trpia rovnakým handicapom ako ich ťažko postihnutí kolegovia z menej šťastného konca spektra. "Aspergerovia" mali síce to šťastie, že v konečnom dôsledku môžu síce viesť samostatný, relatívne úspešný život, ale naozaj mali šťastie? Sú ozaj tí šťastnejší? Netrpia možno /pri ich vysokom IQ a uvedomujúc si svoju odlišnosť/, duševne viac ako klasickí autisti? A navyše, ak nie sú diagnostikovaní /na Slovensku zatiaľ pravidlo/, nevedia, prečo sú takí, akí sú - iní, výnimoční.

A ako vidno z nasledujúcej prílohy "Mimoriadne poplašné správy...", pomaly vo svete, a určite aj u nás, len o tom nevieme, začína tikať časovaná bomba. Čo robiť, aby nevybuchla, zatiaľ nevie nik. Ale sme povinní, každý podľa svojich vedomostí a schopností, prispieť k informovaniu širokej verejnosti o probléme, ktorý včera postihol mňa /iba som o tom ešte nevedel/, dnes Teba a zajtra tisícky ďalších spoluobčanov, ktorí však snád možno tak trochu aj vďaka tomuto článku - už budú vedieť, o čo tu ide. Aj to bude už pokrok, lebo aj malý pokrok je tiež pokrok. A v prípade problémov klasický autizmus / Aspergerov Syndróm to platí dva krát.

Mimoriadne poplašné správy v posledných rokoch prichádzajú z USA, Kalifornie a hlavne z oblasti Silicon Valley /Silikónového Údolia, strediska amerického high-tech inžinierstva z oblasti integrovaných obvodov, počítačových technológií a programovania /. V auguste 1993 tam bolo registrovaných 4911 prípadov tzv. prvého stupňa autizmu. Tieto čísla nezahŕňujú deti s AS, ale klasických autistov. V polovici 90-tych rokov špirála začala narastať. V r.1999 sa počet zdvojnásobil v porovnaní s počtom o 6 rokov skôr. Potom to nabralo závrtnú rýchlosť. V júli 2001 už bolo 15 441 prípadov. Dnes sa registruje denne 7 nových prípadov.

Čo môže byť príčinou? Je možné nasledovné vysvetlenie:

Infraštruktúra a kultúra v tejto enkláve sa subtilne vyvinula tak, aby vyhovovala spoločenským požiadavkám dospelých z Aspergerovým syndrómom. V čudných *králikárnach* inžinierov a vedecko-výskumných pracovníkov, nejaké spoločenské okolky sú nepodstatné. Môžete vypadnúť ako práve *spadnutý zo stromu* - ak vám to nevadí - ale ak je pritom váš program *blbuvzdorný*, tak nikoho nezaujímá, že ste si už dva týždne nezobrali čistú košeľu.

Ľudia s AS majú veľké ťažkosti pri multitaskingu /robiť na viac veciach súčasne, ako napr. manažéri/, hlavne ak

jedným z kanálov je komunikácia zoči voči. Nahradenie zmätku tradičného úradu obrazovkou počítača a E-mailovou adresou vložilo kontrolovateľný interface /medzičlánok/ medzi programátora a chaos všedného života. Zploštené pracoviskové hierarchie /menšie rozdiely medzi šéfom a ostatnými/ vyhovujú ľuďom, ktorí majú problém čítať spoločenské nepísané pravidlá a konvencie.. WYSIWYG /to, čo vidíš - na obrazovke - je to, čo dostaneš - z tlačiarne; akronym používaný v počítačovej technike/ svet, kde ocenenie, rešpekt a odmena sú závislé striktné iba na úspešnosti vykonanej práce, je snom každého Aspergera.

Valley je sama sa selektujúca komunita, kam prúdia z celého sveta entuziastickí, mimoriadne bystrí ľudia, aby spravili inteligentné zariadenia ešte inteligentnejšími. 0-1 /áno-nie/ praktickosť práce s bitmi apeluje priamo na preferenčný, jednostranne tendenčný spôsob myslenia aspergerovskej mysle.

Už to pomaly vrabce čvrikajú v tomto High Tech. priemysle, že veľa systémových programátorov z takých bášť ako Intel, Adobe, Silicon Graphics- prichádzajú do práce skoro ráno, odchádzajú neskoro večer, jediac svoje Bic Mac-y v ich pracovných klietkach, pričom tvrdo programujú v zdrojových kódach - je niekde z oblasti Aspergera. Kathryn Stewart, riaditeľka Orion Akadémie, strednej školy pre "vysoko funkčné" deti v Morage, Kalifornii, nazýva AS ako "inžiniersku poruchu". Bill Gates je pravidelne v tlači diagnostikovaný asi takto:

"Jeho jednostranné zameranie na technické detaily, trhavé pohyby a plochá tónina hlasu napovedajú, že tu ide o dospelého s určitými stopami tejto poruchy". / Einstein bol asi - podľa súčasných kritérií- tiež aspergerom./

Na klinikách a školách vo Valley zistenie, že väčšina rodičov autistických detí sú inžinieri a programátori, ktorí sami prejavujú autistické správanie, nie je ničím novým. A asi to nebude nóvum ani pre iné komunity. V januári 2001 sa stal Microsoft prvou veľkou korporáciou v USA, ktorá poskytuje svojim zamestnancom poisťovacie zvýhodnenia na pokrytie nákladov na tréningy správania ich autistických detí. Jedna matka z Údolia povedala, že keď plánovala presťahovať sa do Minnesoty so svojim synom, ktorý má AS, pýtala sa na školskom distrikte, či tam vedia vyjsť v ústrety požiadavkám jej syna. „ Povedali mi, že severozápadný kvadrant Rochesteru, kde sídli IBM, má veľké množstvo AS detí.“ Spomína. „Bolo mi doporučené sa tam presťahovať.“

Stále sa opakujúcou témou v histórii autizmu, ktorá sa tiahne až ku Kannerovým a Aspergerovým monografiám, je príťažlivosť, afinita k vysoko organizovaným systémom a komplexným zariadeniam. V r.1944, Asperger písal o chlapcovi, "chemik, ktorý minie všetky svoje peniaze na pokusy, nad ktorými je rodina zhrzená, a dokonca kradne, aby ich mohol financovať." Iný chlapec dokázal matematickú chybu vo výpočtoch Isaaca Newtona, a pritom bol iba stredoškólakom. Ďalší unikál pred zosmiešňovaním zo strany necitlivých susedov tak, že chodil na školenie k starému hodinárovi. Štvrtý, písal Asperger, "sa zaoberal fantastickými vynálezmi, ako kozmická loď a podobne. "A dodával, že "z tohto vidieť, aké vzdialené od reality sú záujmy autistov."- komentár, ktorý o veľa rokov neskôr /keď to už bola skutočnosť a nie fantázia/ kvalifikoval žartovne, že vynálezcovia kozmických lodí možno sú autistami.

Fascinácia aspergerov špičkovými technológiami, usporiadanými systémami a vizuálnymi módmí myslenia majú v súčasnosti veľa výstupov. Dokonca sem patrí aj ničiteľská tvorivosť- večný osud hackerov/ narušitelia počítačových systémov, programov, tvorcovia počítačových vírov/: na počiatku systém adoptujú, prijímajú a potom následne ničivo proti nemu zasiahnu. Asi podobne vznikol aj posmešný aspergerovský terminus technikus pre zvyšok nás ostatných – NT čkári, „neurotypickí“. Veľa detí zo spektra je posadnutých videorekordérmí, Pokémonmi, počítačovými hrami, trápiač joysticky až do vzniku pľuzgierov na prstoch. Napodobňujúc Aspergera, riaditeľka kliniky v San Jose, M. G. Winner, tvrdí, že Pokémon musel byť určite navrhnutý skupinou japonských inžinierov s AS.

A. Attwood /jeden z najuznávanejších odborníkov na AS/ píše, že počítače „ sú ideálne ako záujem pre ľudí s AS..... sú logické, konzistentné /nekonfliktné/, a hlavne nie sú náchylné mať rôzne nálady.“

Afinita ku počítačom dáva učiteľom, ako aj rodičom do rúk nástroj, pomocou ktorého môžu stavať na prirodzených silných vlastnostiach detí s AS.

Nemotorní a ľahko "obabrateľní" v normálnom živote, aspergerovské mozgy sa vznášajú vo virtuálnej realite matematiky, symbolov a kódov. Asperger prirovnával deti na jeho klinike k počítačim strojom: "inteligentné automaty"- metafora používaná samotnými aspergermi k tomu, aby popísali ich vlastné, na pravidlách založené, predstavami hnané myšlienkové procesy. Vo svojej autobiografii, *Myslenie v obrazoch*, T.Grandinová, sama niekde z autistického spektra, porovnáva svoju myseľ s videorekordérom. Ak počuje slovo pes, ona si mentálne prehrá, čo ona nazýva "videonahrávkami" rôznych psov , ktorých videla, až sa dostane podobne blízko k akejsi abstraktnej predstave kategórie, ktorá zahrňuje všetkých psov tak , ako je to u bežného človeka. Táto vizualizácia sa stala chrbtovou kosťou v jej práci návrhárky oveľa ľudskejších strojov na ošetrovanie dobytká.

Grandinová vidí stroje v svojej hlave, spustí ich a doladzuje ich funkciu. Keď návrh v jej hlave robí všetko tak ako chce, nakreslí na papier, čo vidí v hlave.

V deväťdesiatych rokoch sa počet prípadov klasického autizmu v Kalifornii z trojnásobil. "Každý, kto tvrdí, že je to vplyvom lepších diagnostických metód, strká hlavu do piesku." tvrdia viacerí zainteresovaní. Jednou vecou, na ktorej sa zhodujú takmer všetci vedci v tejto oblasti je, že genetická predispozícia hrá kľúčovú úlohu pri neurologických základoch autizmu u väčšiny prípadov. Štúdie ukázali, že ak je jedno z jednovaječných dvojčiek autistické, tak je až 90 % ná šanca, že aj druhé bude rovnako postihnuté. Ak rodičia už majú jedno autistické dieťa, riziko, že druhé dieťa bude tiež autista, vzrastá z 1:500 na 1:20. Pri dvoch autistických deťoch tretie má šancu už len 1:3. / Takže veľa rodičov sa vyvaruje mať ďalšie potomstvo, ak už majú takéto dieťa, genetici hovoria: STOP. / Šance, že potomok autistu bude mať jednu alebo viac aj iných vývinových porúch na genetickom podklade -ako dyslexia alebo Tourettov syndróm - sú tiež podstatne väčšie. Zlé správy zo Santa Clara County vyvolávajú neodbytný pocit. Pokiaľ sa genetická hypotéza ukáže ako nesprávna, čo je nepravdepodobné, dovtedy oblasti s vyššou ako normálnou distribúciou ľudí z autistického spektra budú pre vedcov niečím nenahraditeľným: živé laboratória pre štúdium genetiky.

Až mrazí pri pomyslení, že existuje možnosť, že to, čo sa teraz deje, je prvým dôkazom toho, že gény, zodpovedné za to, že mierne autistickí dospelí boli obdarovaní určitými zvláštnymi nadaniami - vlastnosťami, ktoré z nich spravili snívajúcich rojkov a zároveň architektov našej technologickej budúcnosti – sú schopné privodiť plagi na najlepšie mozgy nasledujúcej generácie. Pre rodičov zamestnaných v Údolí u prominentných priemyselných a technologických firiem, správy o zvýšenom počte diagnóz autizmu v ich kruhoch je iba potvrdením chýrov, ktoré tu už mesiace cirkulovali. Každý deň viac a viac ich spolupracovníkov beží jeden po druhom do čakární miestnych kliník, podnikajúc prvé nesmelé kroky s ich deťmi na ceste, po ktorej budú kráčať po celý zvyšok ich života.

V minulosti, dokonca aj tí, ktorí zavčasu rozpoznali, že autizmus by mohol byť geneticky podmienený, ho považovali za iba diagonálne sa dolu tiahnući po konároch rodinného rodokmeňa. Priama dedičnosť neprichádzala takmer do úvahy, nakoľko autisti mali deti iba veľmi zriedka. Ťažko postihnúťi trávili život v ústavoch, a tí s AS mali samotárske sklony. To boli tí čudní strýcovia, ktorí huhňali monotónnym tónom svoje privátne bejzbalové štatistiky alebo vojenské „tajomstvá“, sesternica, ktorá sa nikdy nevydala /z vlastnej vôle/, úzkostlivá, čo sa týka aranžovania jej vecí, ktorá hovorila akoby čítala lexikón a čítala slovníky od a do z. Starý vtíp, že „nenormálnosť je dedičná, dostanete ju od svojich detí“, má žiaľ svoje opodstatnenie vo svete autizmu. Stalo sa bežným, že rodičia boli sami diagnostikovaní, že majú AS, alebo boli schopní vytipovať iných príbuzných, žijúcich niekde v tomto spektre, iba po tom, čo boli diagnostikované ich deti.

High-tech enklávy ako Valley, alebo v oblasti cesty č. 128 blízko Bostonu, sú zvláštnym spôsobom protirečivé: Sú to bratské združenia samotárov. V týchto miestach, ak ste podivín žijúci niekde vo vysoko-funkčnej oblasti spektra, vaše šance stretnúť niekoho, kto je takisto tvrdošijne posadnutý tým istým, čo vy /napr. LINUX/, sa omnoho zväčšia. Nakoľko už oveľa viac žien je zamestnaných na takýchto pracoviskách, mladíci, ktorí by ináč mali mizivú možnosť nájsť spriaznenú dušu, náhle zistia, že ona takisto niekde vo vedľajšej kobke lúska kód.

Ďalšou provokatívnou hypotézou, ktorá by mohla zdôvodňovať príčiny vzostupu porúch zo spektra v takýchto technicky expertných komunitách ako Silicon Valley, aspoň niektorí genetici tak špekulujú, je vzostup assortative mating-u /partnerstvo približne rovnakých, stručne povedané: blondák preferuje blondinky, hyperverbálna intelektuálka si nájde partnera, ktorý vyhovuje jej duši, v čakárni u terapeuta/. V "praxi" to pre autistických ľudí znamená, že si nájdu spoločníka – ak tak chcú vôbec urobiť- kto je tiež zo spektra. Grandinová píše: „...priťahujú sa, pretože ich intelektu pracujú na podobných vlnových dĺžkach.“

Nedá sa však povedať, že autistickí čudáci sú príťažliví iba pre autistických čudákov. Vzájomne sa kompenzujúcim zväzkom dvoch úplne odlišných ľudí sa darí tiež celkom dobre v tejto enkláve, a v posledných 10 rokoch čudáctvo sa stalo *sexy* a je asociované s finančnými úspechmi. Osamelý vlk –programátor môže byť riaditeľom výskumu vo veľkej firme, manažujúc vývojové zázemie priemyselne technologického impéria z pohodlnej vzdialenosti od aktuálnych zákazníkov. Ako hovorí Bryna Siegelová, autorka knihy *Svet autistického dieťaťa* a riaditeľka Kliniky vývinových porúch na UCSF, “ V inej historickej dobe títo muži by boli mnísi, vyvíjajúci nový druh atramentu pre tlač. Teraz zrazu zarábajú 150 000USD ročne a vlastnia akcie firmy. Rozmnožujú sa oveľa rýchlejším tempom.“

Genetické hypotézy nevyklučujú, že environmentálne faktory hrajú svoju úlohu vo vzrastajúcom počte prípadov autizmu. Autizmus je takmer určite spôsobený nie iba vplyvom jedného jediného génu, ale určitou súhrnou viacerých génov, čo môže spraviť vyvíjajúce sa dieťa vnímavým voči inhibítorom v okolí. Jedným z dôsledkov zvýšenej reprodukcie jedincov, ktorí sú nosičmi týchto génov môže byť zosilnenie „ genetického náboja“ v nasledujúcich generáciách – čo ich zanechá viac zraniteľných voči hrozbám, ktoré predstavujú toxíny vo vakcínach, bielizách a celému radu iných substancií číhajúcich v industriálnom svete.

Pre Jonathana Shestacka a Portiu Iversenovou, Silicon Valley je jediným miestom na Zemi s dostatočne veľkou

kapacitou superpočítačov, biochemickou expertízou, genetickými znalosťami, farmaceutickou silou a dolármi, kde by bolo možné naštartovať výskum autizmu v jeho ďalšej fáze. Už šesť rokov organizácia, ktorú založili, "Cure Autism Now" / *Lieč autizmus teraz* /, vedie sústredený útok na železobetónovú pevnosť medicínskej smotánky, včítane vytvorenia vlastnej databanky DNA vzoriek, ktorá je k dispozícii vedcom na WEB stránke Autism Genetic Resources Exchange / Výmena genetických zdrojov autizmu/.

Najmenej tretina CAN vzoriek pochádza od darcov z Valley. V súčasnosti Shestack a Iversenová chcú dodať výsledky tejto investície: lepšiu terapiu, lepšie výpomocné technológie - a /prípadne/ liečbu.

„Máme databázy postihnutých“, hovorí Shestack. „Teraz potrebujeme *brutálnu silu* na ich spracovanie. Potrebujeme, aby sa zobudili veľké farmaceutické koncerny. Vieme, že 450000 autistov v Amerike nie je síce takým veľkým trhom, hovoríme ale o požiadavke na nové produkty, ktoré budú potrebovať v budúcnosti možno všetci od 2 do 70 rokov.

Jedna z najväčších nádejí, že sa nájde liek, môže byť skrytá v DNA sekvenciách, ktorými sa vyprodukovali práve také mozgy, ktoré spravili práve oblasť Silicon Valley technologickým hnacím motorom sveta.

Nakoniec asi životne najdôležitejšou úlohou pre programátorov vo Valley sa môže stať rozlúštiť práve ten genetický kód, ktorý ich robí takých výnimočných. Podujat' sa na túto úlohu bude vyžadovať extenzívne využitie technológií vyvinutých ľuďmi, ktorí myslia v obrazoch: ako Bill Dreyer, ktorý vyvinul prvý separátor proteínov, a Carver Mead, otec integrovaných obvodov veľmi veľkej integrácie. Ako vysvetľuje Dreyer, „Ja myslím trojdimenzionálne Technofarebne.“ Ani Mead ani Dreyer nie sú autisti, ale dyslektici. Ako autizmus, aj dyslexia, zdá sa, sa prenáša na genetickom podklade. /Dreyer má tri dcéry ktoré myslia Technofarebne./ Jednou z vecí, ktoré fascinujú na autizme a dyslexii Dana Geschwinda, riaditeľa neurogenetického laboratória v UCLA, je to, čo *naznačujú o ľudskej inteligencii: určitý druh výnimočnosti pravdepodobne nevyžaduje iba určitý druh myslenia, ale aj určitý druh mozgu.*

„Autizmus sa dotýka základných otázok na spôsob nazerania na talent a handicap“, hovorí. „Rubom dyslexie sú zvýšené schopnosti v matematike a architektúre. Toto sa asi aj deje s autizmom a assortatívnym matingom na miestach ako Silicon Valley. U rodičov, ktorí sú nositeľmi iba zopár predmetných génov, je to v poriadku. U ich detí, ktoré ich majú priveľa, je to potom veľmi zlé.“

Bryna Siegel, sama veľmi optimistická a neortodoxná v otázkach pokroku vedy, tento krát pochybuje, či sa vôbec niekedy nájde spôsob liečby autizmu. „Nakoniec sa môže ukázať, že rozlúštiť genetiku autizmu nebude o nič ľahšie ako rozlúštenie genetiky samotnej osobnosti. Myslím si, že celé, čo sa niekedy v tomto dosiahne, bude asi toto: Pani Smithová, tu máme výsledky testov vašej plodovej vody a placenty. Je šanca 1:10, že budete mať autistické dieťa alebo nejakého druhého Bill Gatesa. Rozhodnete sa pre potrat?“

Pre neurológa Kirk Wilhelmsena z UCSF- ktorý označuje sám seba a svojho syna „niekde z toho širokého spektra“ – takéto prehlásenia a postoje režu do živého a navyše do takého zložitého problému, akým je autizmus pre celú spoločnosť. *Pravdepodobne autistickí ľudia sú od základu odlišní od „normálnych“, hovorí, ale práve tieto ich odlišnosti ich robia neoceniteľnými pre nastávajúcu evolúciu ľudskej rasy.*

Jeden z prvých ľudí, ktorý intuitívne vytušil mimoriadny význam celého problému, bol sám Asperger, keď sa vyjadroval o svojom kontinuu / a tak chránil svojich malých pacientov v dobe, keď nacisti posielali takzvané mentálne defektných do plynu/ nasledovne: „Zdá sa, že pre úspech vo vede a v umení, písal, mierny odtieň autizmu je nepostrádateľný.“ Pravdepodobne určité tajomné logické, matematické, hudobné *systemy* – čiastočne vzdialené a fantastické – boli predávané ďalej a ďalej z genetického fenotypu na fenotyp, paralelne s DNA, ktorá pomáhala utvárať také mozgy, ktoré presne vedeli čo urobiť s týmito podivnými a elegantnými systémami. Prvé nástroje na Zemi boli asi vynájdené samotármi sediacimi v kúte jaskyne, ktorí skúšali štiepať a obrusovať tisíce kúskov kamienkov, aby boli ostrejšie na hrote ich oštepu, zatiaľ čo tí "neurotypickí" sedeli pri ohnisku a drkotali. **A teraz si vyberte; je lepšie sedieť v teple pri krbe alebo šéfovať Microsoftu ?** Na zamyslenie, že?

Príspevok sme zostavili zo zdrojov:

<http://student.uq.edu.au/~s319886/asperger.htm>

<http://www.amazon.com/exec/obidos/tg/stores/detail/-books/09.../104-1735065-577750>

<http://www.aspiana.de/neben/maids.htm>

<http://people.preenet.de/anaid/asperger.htm>

<http://www.nytimes.com/library/national/science/040699sci-asperger-syndrome.html>

http://www.wired.co/wired/archive/9.12/aspergers.html?pg=1&topic=&topic_set=

<http://www.asperger-syndrome.com/diagnosis.htm>

<http://www.asperger-syndrome.com/as/>

<http://www.tonyattwood.com/epidemic.htm>

